

Roczny plan dydaktyczny do przedmiotu wiedza o społeczeństwie w zakresie rozszerzonym dla klasy II szkoły ponadpodstawowej, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej*

(do podręcznika *Wiedza o społeczeństwie 2. Zakres rozszerzony. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych* autorstwa Artura Derdziaka)

*Plan dydaktyczny został skonstruowany na podstawie **Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.**

Autorzy: Antonina Telicka–Bonecka, Jarosław Bonecki (na 49 lekcji w klasie II)

Temat (rozumiany jako lekcja)	Liczba godzin	Treści podstawy programowej	Cele ogólne Uczeń:	Cele szczegółowe Uczeń:	Kształcone umiejętności Uczeń:	Propozycje metod nauczania	Propozycje środków dydaktycznych	Uwagi
I. Demokratyzacja								
1. Geneza demokracji	1	PR XI/1	zapoznanie z pojęciem demokracji, głównymi fazami jej kształtowania się oraz analiza wpływu demokracji ateńskiej, rzymskiej, idei oświeceniowych na współczesną demokrację	– wyjaśnia pojęcia: <i>demokracja, demokracja ateńska, Zgromadzenie Ludowe (eklezja), republika, republika rzymska, senat, demokracja burżuazyjna, Izba Lordów, Izba Gmin, Deklaracja Niepodległości Stanów Zjednoczonych, trójpodział władzy, Deklaracja praw człowieka i obywatela, kworum, zgromadzenia centurialne i tribusowe, Habeas Corpus Act, Bill of</i>	– charakteryzuje główne fazy kształtowania się demokracji i upowszechniania praw wyborczych; – wyjaśnia, jakie rozwiązania wprowadzone w Anglii, USA i Francji świadczą o powstaniu w tych krajach demokracji; – porównuje zasady funkcjonowania i uprawnienia zgromadzeń ludowych w Atenach oraz w republice rzymskiej; – analizuje wpływ demokracji ateńskiej na współ-	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych – elementy wykładu – burza mózgów – drzewko owocowe	– podręcznik: Artur Derdziak, <i>Wiedza o społeczeństwie. Zakres rozszerzony Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych 2</i> , Operon, Gdynia 2020, s. 10–17 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 11, 13–14	

				<p><i>Rights (Ustawa o prawach), Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki, prawa wyborcze, sufrażystki, Międzynarodowa Organizacja Pracy;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia proces kształtowania się demokracji w starożytnych Atenach; – przedstawia zasady demokracji obowiązujące w republice rzymskiej. 	<p>czesną demokrację;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia wpływ ustroju republiki rzymskiej na współczesną demokrację; – analizuje wpływ idei oświeceniowych na kształtowanie się współczesnej demokracji; – dokonuje analizy genezy praw kobiet. 			
2. Polskie tradycje demokratyczne	1	PR XI/2	usystematyzowanie wiedzy na temat polskich tradycji demokratycznych	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>demokracja szlachecka, izba poselska, liberum veto, Sejm Wielki, Konstytucja 3 maja, Konstytucja Księstwa Warszawskiego, Konstytucja Królestwa Polskiego, mała konstytucja, Konstytucja marcowa, Konstytucja kwietniowa, Konstytucja PRL, Konstytucja RP, przywilej cerekwicko-nieszawski, electio viritim, konstytucja nihil novi, artykuły henrykowskie, prerogatywy, dwuizbowy sejm walny, Statut Organiczny, konstytucja oktrojowana;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie Konstytucji 3 maja w historii Polski; – charakteryzuje proces budowania demokracji w II RP; – porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną i argumentuje, który ustrój był lepszy; – na podstawie źródła statystycznego <i>Zmiany systemu politycznego w Polsce w latach 1946–2010</i> wyjaśnia, z jakimi wydarzeniami należy wiązać wzrosty tendencji demokratycznych w Polsce; – analizuje, dlaczego po II wojnie światowej zmieniono ustrój Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tekstów źródłowych i źródła statystycznego – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 17–22 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 18–19 – tekst źródłowy: <i>Art. 15 i 19 Ustawy konstytucyjnej z 23 kwietnia 1935 r.</i>, podręcznik, s. 21 – wykres: <i>Zmiany systemu politycznego w Polsce w latach 1946–2015</i>, podręcznik, s. 22 	

				<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia proces kształtowania się demokracji szlacheckiej; – przedstawia polskie tradycje demokratyczne na przykładzie podstawowych instytucji ustrojowych, artykułów henrykowskich i Konstytucji marcowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, które z konstytucji Polski budziły wątpliwości co do ich demokratycznego charakteru. 			
3. Rozwiązania polityczno-ustrojowe PRL-u	1	PR XIII/1	zrozumienie niedemokratycznego charakteru polskich rozwiązań polityczno-ustrojowych z okresu Polski Ludowej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Poliski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN)</i>, <i>Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej</i>, <i>referendum „3xtak”</i>, <i>mała konstytucja z 1947 r.</i>, <i>Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR)</i>, <i>Zjednoczone Stronnictwo Ludowe (ZSL)</i>, <i>Stronnictwo Demokratyczne (SD)</i>, <i>Polska Rzeczypospolita Ludowa (PRL)</i>, <i>Krajowa Rada Narodowa (KRN)</i>, <i>Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej</i>, <i>dyktatura proletariatu</i>, <i>Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)</i>, <i>zasada nomenklatury</i>, <i>nowelizacja konstytucji</i>, <i>monizm władzy</i>; – wyjaśnia, na czym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia niedemokratyczny charakter polskich rozwiązań polityczno-ustrojowych z okresu tzw. Polski Ludowej (monizm, kierownicza rola gremiów decyzyjnych PZPR, system fikcji ustrojowych); – charakteryzuje niedemokratyczny charakter rozwiązań polityczno-ustrojowych w Polsce pod rządami komunistów; – na podstawie tekstu źródłowego rozstrzyga, czy zdaniem autora istnieje związek między okresami totalitarnym i autorytarnym w PRL; – uzasadnia, że okres sprawowania władzy w Polsce przez komunistów był systemem fikcji ustrojowych; – analizuje kwestie różnorodności traktowania 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – plakat – dyskusja punktowana 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 23–26 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 23–25 – tekst źródłowy: <i>Ustrój Polski Ludowej</i>, podręcznik, s. 26 	

				<p>polegał monizm władzy w Polsce Ludowej.</p>	<p>w pamięci społecznej okresu tzw. Polski Ludowej oraz jego rozliczenia na podstawie literatury.</p>			
<p>4. Polska w okresie transformacji systemowej</p>	1	<p>PR XIII/2, XIII/3</p>	<p>uświadomienie przebiegu polskiej drogi do demokracji kraju oraz jej charakteru</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>demokracja, transformacja demokratyczna, zastąpienie, transformacja, przemieszczenie, interwencja, porozumienia sierpniowe, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, stan wojenny, Obrady Okrągłego Stołu, Jesień Narodów, konsolidacja demokracji, model liniowy, model cykliczny, model dialektyczny, pierestrojka, głośność, dekomunizacja, polityka „grubej kreski”, Instytut Pamięci Narodowej, lustracja;</i> – przedstawia na wybranych przykładach różne modele demokracji.</p>	<p>– przedstawia polską drogę do demokracji kraju i ustala jej charakter; – porównuje różne modele dekomunizacji i lustracji oraz rozważa ich zasadność; – analizuje, czy we współczesnej Polsce potrzebne są dekomunizacja i lustracja; – rozważa, na ile polska demokracja z przełomu lat 80. i 90. XX w. miała charakter reformy, a na ile – rewolucji.</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, ulotki wyborczej i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT</p>	<p>– podręcznik, s. 27–31 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 28 i 29 – tekst źródłowy: <i>Proces lustracji w Polsce</i>, podręcznik, s. 30</p>	
<p>5. Bilans rządów komunistycznych w Polsce</p>	1	<p>PR XIII/1, XIII/3, XIII/7</p>	<p>uświadomienie i usystematyzowanie złożoności etapów przekształceń w okresie postkomunistycznym</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegały skutki rządów komunistycznych w Polsce; – wskazuje propagandowe cele kultury i sposoby omijania tej propagandy przez twórców;</p>	<p>– podaje przykłady potwierdzające niedemokratyczny charakter państwa polskiego w okresie rządów komunistycznych; – charakteryzuje postkomunizm jako zjawisko polityczne i gospodarcze;</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego</p>	<p>– podręcznik, s. 31–36 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 33, 36</p>	

				<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym była reglamentacja towarów; – omawia wydarzenia, jakie nastąpiły po wyborach parlamentarnych w 1991 r.; – wymienia skutki wyborów parlamentarnych z 1993 r.; – wskazuje wydarzenia, które nastąpiły w 1995 r.; – wskazuje i omawia cechy postkomunizmu; – omawia aferę korupcyjną Rywina. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wyniki wyborów i inne wydarzenia 2001 r.; – omawia sytuację gospodarczą kraju; – wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego sposób przejmowania majątku narodowego przez byłych komunistów; – analizuje skutki polityki „grubej kreski”. 	<ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT 		
6. Patologie życia publicznego	1	PR XIII/12	kształcenie umiejętności rozpoznawania przejawów patologii życia publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz analiza ich wpływu na życie publiczne	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>dyktatura większości, anarchia, biurokratyzacja władzy, korupcja, nepotyzm, autorytaryzm, totalitaryzm, alienacja władzy, partykularyzm, klientelizm, autokratyzm</i>; – wymienia patologie życia publicznego; – przedstawia mechanizmy korupcji; – wymienia skutki alienacji władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego i wykazuje ich negatywny wpływ na życie publiczne; – wykazuje na podstawie źródeł znaczenie klientelizmu w sprawowaniu władzy; – analizuje różne przejawy zagrożeń dla funkcjonowania demokracji z wykorzystaniem materiałów medialnych i danych statystycznych; – przeprowadza wywiad w formie ankiety, w którym ustala nurtujące społeczność szkolną problemy związane z funkcjonowa- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, rysunku satyrycznego, źródła kartograficznego i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – projekt 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 37–42 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 37, 38, 40 – tekst źródłowy: <i>Zjawisko klientelizmu</i>, podręcznik, s. 39 – mapa: <i>Poziom korupcji na świecie w 2019 r.</i>, podręcznik, s. 41 	

					<p>niem szkoły;</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego podejmowanie decyzji przez większość obywateli może stanowić zagrożenie dla demokracji; – wyjaśnia, na czym polega destrukcyjny wpływ patologii władzy na życie publiczne. 			
7. Budowa III RP	1	PR XI/3, XI/4, XIII/4	<p>scharakteryzowanie przemian konstytucyjnych oraz towarzyszących im okoliczności politycznych, społecznych i gospodarczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady działania sejmowej komisji śledczej; – omawia najważniejsze etapy częściowych zmian w Konstytucji w latach 1989–1997; – przedstawia kierunki przemian w Polsce w latach 2005–2015. – charakteryzuje tło polityczne towarzyszące uchwaleniu Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje transformację gospodarczą w Polsce po 1989 r.; – wyjaśnia, na czym polegała wizja budowy „trzeciej niepodległości” św. Jana Pawła II; – omawia procesy prywatyzacji kapitałowej i bezpośredniej. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, tekstów źródłowych i źródła statystycznego – elementy wykładu – mapa myśli 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 42–48 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 43 – wykres: <i>Bezrobotni w grupie wiekowej 18–24 lata</i>, s. 46 	
8. Istota demokracji	1	PR XI/5, XI/9	<p>określenie i analiza zasad ustrojowych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>demokracja, wartości demokracji, wolność, równość, sprawiedliwość, trójpodział władzy, system kooperacji, pluralizm, suwerenność narodu, teoria umowy społecznej, zasada podziału i równowagi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje sformułowania preambuły Konstytucji RP; – charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji RP; – wyjaśnia, dlaczego zasadę konstytucjonalizmu możemy powiązać z zasadą praworządności; – charakteryzuje różne od- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tekstu źródłowego i rysunku satyrycznego – elementy 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 49–54 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 49, 51–53 – tekst źródłowy: <i>Teoria umowy społecznej</i>, podręcznik, s. 51 	

				<p>władz, konstytucjonalizm, zasada praworządności (państwa prawa), zasada poszanowania praw człowieka i praw mniejszości;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia fundamentalne zasady demokracji; – omawia różnice w interpretacji wolności; – wyjaśnia, na czym polega równość szans. 	<p>miany pluralizmu;</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozstrzyga, czy umowa społeczna może prowadzić do totalitaryzmu; – uzasadnia, dlaczego wolność, równość i sprawiedliwość są uznawane za podstawowe wartości demokracji; – analizuje kwestię pojmowania równości, wolności i sprawiedliwości w różnych nurtach myśli politycznej. 	<p>wykładu</p> <ul style="list-style-type: none"> – burza mózgów – dyskusja punktowana 		
9. Formy demokracji	1	PR XI/10, XI/17	<p>usystematyzowanie form demokracji bezpośredniej i pośredniej w Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>demokracja bezpośrednia, referendum, referendum lokalne, plebiscyt, inicjatywa ludowa, zgromadzenie ludowe, demokracja pośrednia, czynne prawo wyborcze, bierne prawo wyborcze, weto ludowe (tzw. referendum abrogacyjne), abrogacyjny, inicjatywa obywatelska</i>; – przedstawia specyfikę referendum ogólnokrajowego i rodzajów referendum lokalnych w RP. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje formy demokracji bezpośredniej; – wyjaśnia, jakie warunki muszą zostać spełnione, aby referendum się odbyło oraz by jego wyniki były wiążące (w przypadku lokalnych – by było ważne); – charakteryzuje na wybranym przykładzie wpływ konsultacji publicznych na kształtowanie prawa w RP; – omawia i analizuje przebieg demokratycznych wyborów; – przedstawia zalety i wady demokracji bezpośredniej i pośredniej na przykładzie referendum, inicjatywy ludowej i wyborów do organów przedstawicielskich. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematów, rysunków satyrycznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 54–60 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 55, 56, 58 – tekst źródłowy: <i>Art.4, Art.5 i Art.55 Ustawy o referendum lokalnym z 15 września 2000 r.</i>, – podręcznik, s. 57 – schemat: <i>Rodzaje referendum</i>, podręcznik, s. 56 – schemat: <i>Sposoby inicjacji referendum ogólnokrajowego w Polsce</i>, podręcznik, s. 56 	

10. Czy chciałbyś/chciałabyś żyć w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej? – dyskusja	1	PR XIII/1	kształcenie umiejętności argumentowania swojego zdania w czasie dyskusji	– wyjaśnia pojęcie: <i>Polska Rzeczypospolita Ludowa</i> ; – omawia tekst A. Mazura <i>Prześladowanie ze strony władzy w czasach PRL-u</i> i przedstawia własną opinię.	– charakteryzuje życie w PRL, przedstawia jego blaski i cienie; – analizuje tekst źródłowy dotyczący sentymentu Polaków do PRL; – formułuje i uzasadnia własne stanowisko oraz broni go na forum.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstu źródłowego – dyskusja	– podręcznik, s.67–68 – tekst źródłowy: A. Mazur, <i>Prześladowania ze strony władzy w czasach PRL-u</i> , podręcznik, s. 67 – tekst źródłowy: <i>Sentyment Polaków do PRL-u</i> , podręcznik, s. 67	lekcja dodatkowa
11. Demokracja – lekcja powtórzeniowa	1	jw.	jw.	jw.	jw.			
11. Demokracja – lekcja sprawdzająca	1	jw.	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
II. Myśl polityczna								
1. Istota państwa	1	PR XII/1	uporządkowanie wiedzy na temat państwa, jego atrybutów, cech, oraz różnych koncepcji jego genezy	– wyjaśnia pojęcia: <i>państwo, koncepcja państwa, suwerenność, terytorium państwa, władza publiczna, przymusowość, obywatelstwo, koncepcja teistyczna, koncepcja umowy społecznej, koncepcja marksistowska, koncepcja podboju i przemocy</i> ; – omawia najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej,	– znajduje podobieństwa i różnice w różnych poglądach na państwo; – charakteryzuje atrybuty państwa jako organizacji politycznej (terytorialność, przymusowość, suwerenność zewnętrzną i wewnętrzną); – przedstawia cechy państwa i władzy państwowej; – charakteryzuje różne koncepcje genezy państwa; – wyjaśnia różnicę między suwerennością wewnętrzną	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródła kartograficznego i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – mapa mentalna	– podręcznik, s. 70–74 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 70 – tekst źródłowy: <i>Definicja państwa według Arystotelesa</i> , podręcznik, s. 72 – tekst źródłowy: <i>Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z polską ustawą zasadniczą traktatu</i>	

				podboju, marksistowska).	a zewnętrzną; – uzasadnia swój pogląd na temat genezy państwa.		<i>lizbońskiego ogranicza suwerenność Polski?</i> , podręcznik, s. 73 – mapa: <i>Terytorium państwa polskiego</i> , podręcznik, s. 73	
2. Funkcje państwa i legitymizacji władzy	1	PR III/3, III/4	poznanie różnych funkcji państwa, rodzajów władzy, a także sposobów jej legitymizacji	– wyjaśnia pojęcia: <i>funkcja wewnętrzna państwa, funkcja zewnętrzna państwa, legitymizacja władzy, charyzma, władza, władza tradycyjna, legitymizacja przez charyzmę, władza legalna, władza polityczna, władza publiczna, władza państwowa</i> ; – omawia funkcje państwa.	– charakteryzuje władzę jako zjawisko społeczne; – rozróżnia rodzaje władzy; – wyjaśnia, na czym polegają różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami legitymizacji; – charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy państwowej, odnosząc teorię Maxa Webera do współczesnych przykładów; – na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, na czym polega różnica między przywódcą populistycznym a charyzmatycznym; – uzasadnia na wybranym przykładzie, że państwo odgrywa rolę narodotwórczą, a naród – państwowotwórczą; – analizuje specyficzne cechy władzy politycznej.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – debata	– podręcznik, s. 75–79 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 575, 78 – tekst źródłowy: <i>Przywódcą charyzmatyczny</i> , s. 78	
3. Formy państwa	1	PR III/3, XII/2	zapoznanie z podstawowymi formami państwa, jego	– wyjaśnia pojęcia: <i>forma państwa, monarchia, republika, monarchia elekcyjna, prawo salic-</i>	– charakteryzuje władzę jako zjawisko społeczne i rozróżnia rodzaje władzy; – przedstawia, odwołując	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręczni-	– podręcznik, s. 79–86 – źródła ikonograficzne, podręcznik,	

			<p>głównymi rodzajami i ustrojami politycznymi</p>	<p><i>kie, regiony, unia personalna, unia realna, konfederacja, federacja, landy, reżim polityczny, państwo unitarne, państwo złożone, autorytaryzm, totalitaryzm, monarchia parlamentarna, konstytucyjna, absolutna, republika prezydencka, republika parlamentarna;</i> – wyjaśnia, czym się różni federacja od konfederacji; – omawia cechy państw ze względu na reżim polityczny; – przedstawia ustroje terytorialno-prawne we współczesnych państwach demokratycznych.</p>	<p>się do przykładów, typologie współczesnych monarchii ze względu na pozycję głowy państwa (absolutna, konstytucyjna, parlamentarna); – charakteryzuje rodzaje państw złożonych; – wyjaśnia podział na państwa unitarne i złożone oraz ze względu na stopień decentralizacji; – wykazuje różne przyczyny funkcjonowania terytoriów autonomicznych; – porównuje pozycję władcy w poszczególnych rodzajach monarchii; – analizuje normy dotyczące sukcesji; – przedstawia różnice między państwem scentralizowanym a zdecentralizowanym.</p>	<p>ka, źródeł ikonograficznych, schematu, źródeł kartograficznych i rysunku satyrycznego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – debata</p>	<p>s. 83, 84 – schemat: <i>Kryteria podziału systemów państwowych</i>, podręcznik, s. 79 – mapa: <i>Republika Federalna Niemiec</i>, podręcznik, s. 83 – mapa: <i>Poziom wolności wg Freedom House na świecie w 2019 r.</i>, podręcznik, s. 86</p>	
4. Status obywatela w państwie	1	PR III/6	<p>usystematyzowanie wiedzy na temat zasad nabywania obywatelstwa oraz procedur jego uzyskiwania w Rzeczpospolitej Polskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>obywatelstwo, naturalizacja, repatriant, bezpaństwowiec (apatryda), Karta Polaka, podwójne obywatelstwo, zasada krwi (łac. ius sanguinis), zasada ziemi (łac. ius soli), reintegracja, wiza repatriacyjna, prawo opcji;</i></p>	<p>– przedstawia zasady nabywania obywatelstwa oraz procedury jego uzyskiwania w RP; – wyjaśnia kwestię posiadania wielu obywatelstw; – wyjaśnia, w jakich przypadkach obywatel Polski może uzyskać podwójne obywatelstwo; – charakteryzuje warunki</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów</p>	<p>– podręcznik, s. 87–91 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 87, 89 – tekst źródłowy: <i>Art. 47 i 48 Ustawy o obywatelstwie polskim z 2 kwietnia 2009 r.</i>, podręcznik, s. 90</p>	

				<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przepisy regulujące kwestie polskiego obywatelstwa; – wyjaśnia, w jaki sposób człowiek może zostać bezpaństwowcem; – omawia tryb uzyskania obywatelstwa w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> umożliwiająca zrzeczenie się obywatelstwa polskiego; – na podstawie Ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim wyjaśnia, kiedy Prezydent RP nie wyraża zgody na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego; – analizuje, dlaczego osoba posiadająca podwójne obywatelstwo nie może podjąć służby wojskowej; – wyszukuje argumenty i analizuje kwestię podstawowego sposobu nadawania w Polsce obywatelstwa – przez prawo krwi czy prawo ziemi. 	– dyskusja punktowana	– schemat: <i>Tryb uzyskania obywatelstwa</i> , podręcznik, s. 88	
5. Aspekt historyczny i współczesny polityki	1	PR VIII/1, VIII/2, VIII/3	zrozumienie pojęcia <i>polityka</i> , jego aspektu historycznego i współczesnego	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>polityka, ideologia, myśl polityczna, doktryna, program polityczny, sprawowanie władzy, podmiot polityczny, podmioty bezpośrednie (wtórne) polityki, podmioty ostateczne (pierwotne) polityki, politologia, koncepcja polityki klasyczna, konsensualna, koercyjna, konfliktowa, marketing polityczny, koncepcja poli-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, jaki jest cel marketingu politycznego; – na podstawie różnych źródeł informacji ocenia, która z koncepcji rozumienia polityki dominuje w praktyce życia publicznego w naszym kraju; – charakteryzuje wybrane aktualne wydarzenia polityczne pod kątem towarzyszącego im zjawiska konfliktu i kompromisu 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tekstu źródłowego i źródła statystycznego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – drzewko 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 92–96 – tekst źródłowy: <i>Marketing polityczny</i>, podręcznik, s. 94 – wykres: <i>Który z polityków wybranych przez „Wprost” ludzi roku wywarł największy wpływ na polską rzeczywistość po 1989 r.?</i>, podręcznik, s. 92 	

				<p>tyki bez ideologii;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różne rozumienia pojęcia polityki; – wymienia wszystkie możliwe sposoby wpływu podmiotów na politykę. 	<p>politycznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje na wybranych przykładach zjawiska konfliktu i kompromisu politycznego; – uzasadnia związek polityki z państwem. 	owocowe		
6. Ideologie i doktryny polityczne	1	PR VIII/3, VIII/4	<p>poznanie ideologii i doktryn politycznych oraz procesów ich kształtowania się, a także ich najważniejsze założenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>ideologia polityczna, doktryna polityczna, doktryny prawicowe, centrowe, lewicowe, doktryny rewolucyjne, reformistyczne, konserwatywne, reakcyjne, utopijne, egalitarne (równościowe), solidarystyczne, elitarne, reformizm, rewizjonizm,</i> – omawia funkcje myśli politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się ideologia od doktryny; – omawia założenia faszyzmu, nazizmu i komunizmu oraz dokonuje ich krytyki z punktu widzenia praw człowieka i demokracji; – wyjaśnia, kiedy nie należy utożsamiać doktryny z ideologią; – porównuje założenia myśli liberalnej i konserwatywnej; – porównuje założenia myśli socjaldemokratycznej i katolickiej nauki społecznej; – charakteryzuje doktryny ze względu na stosunek do rzeczywistości społecznej; – analizuje bieżące zmiany w kraju i na świecie pod kątem doktryn, na których zostały one oparte; – uzasadnia, dlaczego doktryny centrowe stwarzają największą możliwość 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematów i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – metaplan 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 96–102 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 97–100 – tekst źródłowy: <i>O rewolucji we Francji</i>, podręcznik, s. 101 – schemat: <i>Model powstania ideologii politycznej</i>, podręcznik, s. 97 – schemat: <i>Poglądowe ujęcie różnych doktryn politycznych</i>, podręcznik, s. 101 	

					współpracy zarówno z ugrupowaniami lewicowymi, jak i prawicowymi; – analizuje kwestię pojmowania równości, wolności i sprawiedliwości w różnych nurtach myśli politycznej.			
7. Współczesne ideologie	1	PR VIII/3	uświadomienie, czym jest współczesna myśl polityczna, a także porównanie najważniejszych założeń myśli liberalnej, konserwatywnej i socjaldemokratycznej oraz katolickiej nauki społecznej	– wyjaśnia pojęcia: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm utopijny, komunizm, myśl katolicka, Sobór Watykański II, encyklika, partie chadeckie, wolna konkurencja, integryzm, leseferizm, atomizacja, rewizjonizm, egalitaryzm, interwencjonizm w gospodarce, personalizizm, subsydiarność, solidaryzm społeczny</i> ; – omawia założenia konserwatyzmu, liberalizmu, socjaldemokracji i nauki społecznej Kościoła katolickiego.	– porównuje założenia myśli liberalnej i konserwatywnej; – przedstawia stosunek ideologii do państwa; – porównuje założenia myśli socjaldemokratycznej i katolickiej nauki społecznej; – przedstawia rolę jednostki w społeczeństwie i gospodarce w świetle ideologii konserwatywnej i nauki społecznej Kościoła katolickiego; – analizuje kwestię pojmowania równości, wolności i sprawiedliwości w różnych nurtach myśli politycznej; – uzasadnia, która z ideologii wyznacza jednostce najkorzystniejszą pozycję w społeczeństwie.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i źródeł statystycznego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja – analiza SWOT	– podręcznik, s. 102–107 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 105, 106 – wykres: <i>Jakie skojarzenia – pozytywne czy też negatywne – wzbudza w Panu(i) określenie konserwatysta?</i> , podręcznik, s. 104	
8. Ideologie totalitarne	1	PR VIII/4, VIII/5	uświadomienie technik, jakie wykorzystywali	– wyjaśnia pojęcia: <i>komunizm, faszyzm, nazizm, totalitaryzm, anty-</i>	– na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, jakie techniki wykorzystywali	– praca pod kierunkiem z wykorzystania	– podręcznik, s. 108–112 – źródła ikonogra-	

			<p>naziści i komuniści dla szerzenia ideologii, oraz zagrożeń, jakie niosą one dla praw człowieka i demokracji</p>	<p><i>semityzm, rasizm, kolektywizm, narody obce rasowo, ideokracja, ruchy o charakterze neofaszystowskim, monopartia, państwo policyjne, materializm dialektyczny, maoizm, kult wodza;</i> – wymienia cechy totalitaryzmu; – omawia założenia faszyzmu, nazizmu i komunizmu oraz dokonuje ich krytyki z punktu widzenia praw człowieka i demokracji.</p>	<p>naziści i komuniści dla szerzenia swoich ideologii; – podaje podobieństwa i różnice między takimi ideologiami, jak; faszyzm, nazizm i komunizm; – argumentuje, co mogło skłonić ludzi do poparcia zbrodniczych ideologii, takich jak faszyzm czy komunizm; – wskazuje, dlaczego te ideologie nie są akceptowane w państwach demokratycznych; – uzasadnia, dlaczego zakazuje się rozpowszechniania ideologii totalitarnych we współczesnym świecie; – analizuje założenia ideologii totalitarnych z punktu widzenia praw człowieka i demokracji.</p>	<p>niem podręcznika, źródeł ikonograficznych, filmu, tekstów źródłowych, schematu i rysunku satyrycznego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – drzewo decyzyjne</p>	<p>ficzne, podręcznik, s. 108, 109, 111, 112 – infografika: <i>Cechy państw totalitarnych</i>, podręcznik, s. 110 – tekst źródłowy: <i>Doktryna faszyzmu</i>, podręcznik, s. 109</p>	
9. Ideowe ruchy narodowe, regionalne i separatystyczne	1	PR III/7	<p>poznanie najważniejszych ruchów narodowych, etnicznych i separatystycznych w Europie</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>myśl polityczna, szowinizm, regionalizm, terytorializm, separatyzm, ruchy etniczne;</i> – wymienia najważniejsze ruchy narodowe i separatystyczne w Europie; – przedstawia założenia ideowe ruchów narodowych, regionalnych</p>	<p>– na podstawie mapy i tabeli wyszukuje ruchy narodowe, etniczne i separatystyczne w Europie; – charakteryzuje regionalizm i separatyzm; – analizuje kwestię pojmowania równości, włości i sprawiedliwości w różnych nurtach myśli politycznej; – uzasadnia, czy Europa</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i źródła kartograficznego – elementy wykładu – burza mózgów – drzewko</p>	<p>– podręcznik, s. 113–116 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 113–115 – mapa: <i>Niespokojna Europa – wybrane konflikty, ruchy etniczne i separatystyczne w XXI w.</i>, podręcznik, s. 116</p>	

				i separatystycznych oraz myśli propaństwowej.	jest kontynentem państw narodowych, czy sporów niepodległościowych; – analizuje założenia myśli propaństwowej i antypaństwowej w różnych ideologiach; – dokonuje analizy porównawczej ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych.	owocowe		
10. W jaki sposób ideologie kształtują stosunki międzynarodowe? – dyskusja	1	PR VIII/4	analiza różnych opinii na temat głoszonych ideologii i propozycji populistycznych	– wyjaśnia pojęcie: <i>populizm</i> ; – przedstawia opinie dotyczące głoszonych ideologii i propozycji populistycznych.	– porównuje oba teksty źródłowe i zawarte w nich opinie; – formułuje własne stanowisko wobec problemu ideologii i populizmu, uzasadnia je oraz broni go na forum.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstu źródłowego – dyskusja	– podręcznik, s. 121–122 – tekst źródłowy: Małgorzata Bonikowska, <i>Wiele prędkości w jednym kierunku – realny pomysł na ratowanie europejskiej jedności?</i> , podręcznik, s. 121 – tekst źródłowy: <i>Problemem Europy są złe ideologie i populizm</i> , podręcznik, s. 122	lekcja dodatkowa
11. Myśl polityczna – lekcja powtórzeniowa	1	jw.	jw.	jw.	jw.			
12. Myśl polityczna – lekcja sprawdzająca	1	jw.	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		

III. Rywalizacja o władzę

1. Partie polityczne	2	PR XIII/5, XIII/6	zrozumienie procesu kształtowania się partii politycznych oraz ich podziału ze względu na cechy organizacji i funkcjonowanie w społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>partia polityczna, klub polityczny, partia masowa, partia wyborcza, partie chrześcijańsko-demokratyczne (chaddeckie), konserwatywne, liberalne, socjaldemokratyczne, chłopskie, ekologiczne, program polityczny, pragmatyzm, marketing polityczny</i>; – omawia cechy partii politycznej; – przedstawia proces kształtowania się partii politycznych; – omawia, na czym polega różnica w funkcjach partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych; – przedstawia proces ewolucji instytucjonalnej i ideologicznej partii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakimi cechami powinna się wyróżniać organizacja społeczna, aby można ją było uznać za partię polityczną; – charakteryzuje podział partii politycznych ze względu na cechy organizacji i funkcjonowania; – charakteryzuje funkcje partii politycznych; – porównuje programy społeczno-polityczne, które mogą być realizowane przez partie polityczne; – analizuje, czy współcześnie partie polityczne powinny realizować założenia ideologiczne, czy kierować się pragmatyką; – uzasadnia związek programu politycznego z doktryną i ideologią polityczną; – uzasadnia potrzebę stosowania we współczesnych programach politycznych uniwersalnych i pragmatycznych treści. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – debata 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 124–128 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 125, 127 – tekst źródłowy: <i>Marketing polityczny</i>, podręcznik, s. 126 – schemat: <i>Cechy partii politycznej</i>, podręcznik, s. 125 	
2. Systemy partyjne	1	PR XII/1, XII/3	kształcenie umiejętności rozróżniania systemów partyjnych w pań-	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>legitymizacja, system partyjny, monopartyjny, dwupartyjny, wielopartyjny, dwublokowy, sys-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy porównawczej systemów partyjnych w państwach demokratycznych; – wykazuje, że w pań- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł iko- 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 129–134 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 129–133 	

			<p>stwach demokratycznych i niedemokratycznych</p>	<p><i>tem partii dominującej, system kooperacji partii, system rozbicia partyjnego, jednopartyjność, forma dwuipółpartyjna, złota reguła 2+2+2+1;</i> – przedstawia systemy partyjne w państwach niedemokratycznych: monopartyjny, partii hegemonicznej; – przedstawia na przykładach poszczególnych państw systemy partyjne w państwach demokratycznych: dwupartyjny, dwublokowy, partii dominującej, dwóch partii dominujących, rozbicia wielopartyjnego, kooperacji partii.</p>	<p>stwach demokratycznych mogą istnieć systemy charakteryzujące się pozornym pluralizmem lub takie, w których partie nie mają realnego znaczenia; – analizuje systemy partyjne w wybranych państwach demokratycznych; – uzasadnia, który z wariantów systemu wielopartyjnego uznaje za najkorzystniejszy.</p>	<p>nograficznych i schematu – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja – analiza SWOT</p>	<p>– schemat: <i>Warianty systemu wielopartyjnego</i>, podręcznik, s. 131</p>	
3. Partie polityczne w Polsce	2	PR XIII/5, XIII/6	<p>analiza partii politycznych działających w Polsce oraz sposobu ich finansowania</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>progi wyborcze, elektorat, kampania pozytywna i negatywna, system rozbicia partyjnego, marketing polityczny, hasła populistyczne;</i> – przedstawia cechy konstytutywne partii politycznych; – wymienia partie obecne na polskiej scenie politycznej; – wymienia partie poli-</p>	<p>– wyjaśnia związki między partiami politycznymi a społeczeństwem; – charakteryzuje partie polityczne działające wspólnie w Polsce z punktu widzenia ideologii, np. poprzez zastosowanie kompasu politycznego; – omawia sposób finansowania partii w RP; – wyjaśnia cele i przedstawia formy marketingu politycznego;</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tekstu źródłowego, źródeł statystycznych i kompasu politycznego – elementy wykładu – burza mózgów</p>	<p>– podręcznik, s. 135–140 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 137, 139 – tekst źródłowy: <i>Art. ust.1 Ustawy o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.</i>, podręcznik, s. 135 – wykres: <i>Charakterystyka elektoratu wybranych partii</i></p>	

				<p>tyczne, które w ostatnich wyborach do Sejmu RP przekroczyły próg niezbędny do uzyskania dotacji budżetowej, oraz nazwiska ich liderów;</p> <p>– przedstawia podstawowe założenia programowe tych ugrupowań.</p>	<p>– rozważa na wybranych przykładach zjawisko kryzysu partii politycznych i trafność kategorii polityki bez ideologii;</p> <p>– charakteryzuje etapy rozwoju systemu partyjnego w RP;</p> <p>– dokonuje krytycznej analizy materiałów z kampanii wyborczych;</p> <p>– ocenia stosowane przez partie polityczne metody rywalizacji o elektorat w odniesieniu do standardów demokracji.</p>	<p>– analiza SWOT</p> <p>– plakat</p>	<p><i>politycznych w Polsce</i>, podręcznik, s. 136</p> <p>– wykres: <i>Podział mandatów poselskich po wyborach w 1997 r.</i>, podręcznik, s. 137</p> <p>– kompas polityczny: <i>Ulokowanie elektoratów partii politycznych w polskiej przestrzeni politycznej w wyborach do Sejmu RP w 2019 r.</i>, podręcznik, s. 138</p>	
4. Ordynacje wyborcze	1	PR XI/10	<p>uporządkowanie wiedzy na temat ordynacji proporcjonalnej i większościowej obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>ordynacja wyborcza, kodeks wyborczy, system większościowy, proporcjonalny i mieszany, metoda Hare'a-Niemeyera, D. Hondta, Sainte-Lague</i>;</p> <p>– wymienia funkcje wyborów;</p> <p>– wyjaśnia, jak są przeprowadzane powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w RP.</p>	<p>– na przykładzie wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP porównuje ordynację proporcjonalną i większościową;</p> <p>– wyjaśnia skutki stosowania progów wyborczych dla reprezentatywności wyborców;</p> <p>– analizuje przejawy naruszenia uczciwości procedur wyborczych;</p> <p>– analizuje potencjalne wady i zalety każdego z omawianych systemów wyborczych;</p> <p>– przedstawia na wynikach badań opinii publicznej</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematów i rysunku satyrycznego</p> <p>– elementy wykładu</p> <p>– burza mózgów</p> <p>– dyskusja punktowana</p> <p>– projekt</p>	<p>– podręcznik, s. 141–146</p> <p>– źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 141, 143, 144</p> <p>– schemat: <i>Ordynacje wyborcze w Polsce</i>, podręcznik, s. 142</p> <p>– schemat: <i>Ordynacja wyborcza do Bundestagu</i>, podręcznik, s. 146</p>	

					<p>formy i poziom niekonwencjonalnej partycypacji politycznej (np. zgromadzenia i petycje) w RP;</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje – z wykorzystaniem danych o frekwencji wyborczej – problem absencji wyborczej i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; – analizuje zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje; – rozważa, czy korzystanie z praw i wolności politycznych jest konieczne dla właściwego funkcjonowania demokracji; – wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na zmianę preferencji politycznych wyborców w Polsce. 			
5. Czy powinno się zmienić metodę wybierania posłów do sejm? – dyskusja	1	PR XI/10	analiza różnych opinii na temat wybierania posłów na sejm	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: <i>jednomandatowe okręgi wyborcze (JOW-y)</i>; – przedstawia opinie dotyczące słuszności zmiany metody wybierania posłów do sejm zawarte w zamieszczonych źródłach. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje obie opinie dotyczące jednomandatowych okręgów wyborczych oraz wskazuje zawarte tam zalety i wady takiego działania; – formułuje własne stanowisko wobec problemu zmiany metody wybierania posłów do sejm, uzasadnia je oraz broni go na forum. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstu źródłowego – dyskusja 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 151–152 – tekst źródłowy: <i>Czy warto wprowadzić w Polsce jednomandatowe okręgi wyborcze?</i>, podręcznik, s. 151 – tekst źródłowy: <i>Rozmowa z prof. Andrzejem Zybortowiczem, socjologiem z Uniwersytetu Mi-</i> 	lekcja dodatkowa

							<i>kołaja Kopernika w Toruniu, podręcznik, s. 152</i>	
6. Rywalizacja o władzę – lekcja powtórzeniowa	1	jw.	jw.	jw.	jw.			
7. Rywalizacja o władzę – lekcja sprawdzająca	1	jw.	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		
IV. Państwo								
1. Mechanizmy sprawowania władzy	1	PR III/3, III/4	zapoznanie z najważniejszymi mechanizmami sprawowania władzy w państwach demokratycznych i niedemokratycznych	– wyjaśnia pojęcia: <i>władza, prawomocność władzy, władza ludu, reżim polityczny, totalitaryzm, reżim autorytarny, junta, dyktatura jednostki, makiawelizm, pośrednia forma sprawowania władzy, mechanizm społeczeństwa obywatelskiego</i> ; – przedstawia niedemokratyczne mechanizmy sprawowania władzy.	– wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego Ryszarda Kapuścińskiego, jaki był stosunek cesarza do patologii władzy; – charakteryzuje demokratyczne mechanizmy sprawowania władzy; – analizuje mechanizmy sprawowania władzy przedstawione przez Niccolò Machiavellego i Ryszarda Kapuścińskiego; – analizuje mechanizmy sprawowania władzy na podstawie literatury (np. fragmentów tekstów <i>Książę</i> N. Machiavellego lub <i>Cesarz</i> R. Kapuścińskiego); – porównuje mechanizmy sprawowania władzy w państwach demokratycznych i niedemokratycznych.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – drzewo decyzyjne	– podręcznik, s. 154–159 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 154, 156, 157 – tekst źródłowy: <i>Metoda demokratyczna</i> , podręcznik, s. 155 – tekst źródłowy: <i>Niccolò Machiavelli, „Książę”</i> (fragmenty), podręcznik, s. 157–158 – tekst źródłowy: <i>Ryszard Kapuściński, „Cesarz”</i> (fragmenty), podręcznik, s. 158	

2. Głowa państwa we współczesnym świecie	1	PR XII/1, XII/2	analiza pozycji głowy państwa we współczesnym świecie w monarchiach, republikach i innych systemach politycznych	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>głowa państwa, elekcja, prerogatywy, kontrasygnata, inicjatywa ustawodawcza, desygnowanie premiera, egzekutywa zamknięta, egzekutywa otwarta, elekcja powszechna, elekcja pośrednia, prawo weta ustawodawczego, prawo skrócenia kadencji parlamentu;</i> – wyjaśnia rolę głowy państwa we współczesnych państwach demokratycznych; – omawia różnice między egzekutywą otwartą a zamkniętą; – przedstawia, odwołując się do przykładów, typologie współczesnych monarchii ze względu na pozycję głowy państwa (absolutna, konstytucyjna, parlamentarna). 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegają relacje między rządem a głową państwa w poszczególnych systemach politycznych; – charakteryzuje uprawnienia głowy państwa w wybranym państwie; – odróżnia prerogatywy Prezydenta RP od innych jego uprawnień; – analizuje normy dotyczące sukcesji; – analizuje sposób wyboru i charakteryzuje formę (jednoosobowa lub kolegialna) głowy państwa we współczesnych republikach; – uzasadnia, z czego wynikają różnice w pozycji głowy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, rysunku satyrycznego, schematu i źródła statystycznego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – metaplan 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 160–162 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 160 – <i>Art. 30 i Art. 32 Konstytucji Grecji</i>, podręcznik, s. 162 – schemat: <i>Sposób wyboru prezydenta w USA</i>, podręcznik, s. 161 	
3. Ustrój polityczny Stanów Zjednoczonych	1	PR XII/4	porównanie ustroju politycznego Stanów Zjednoczonych i Rzeczypospolitej Polskiej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>system prezydencki, państwo federacyjne, prezydent, wiceprezydent, Kongres, Izba Reprezentantów, Senat, Sąd Najwyższy, sądy szczególne,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przedmiot i zakres odpowiedzialności konstytucyjnej; – wykazuje, że elementy systemu semiprezydenckiego/parlamentarno-prezydenckiego obowiązują 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu i tek- 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 163–166 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 163, 164 – schemat: <i>Schemat ustroju politycznego</i> 	

				<p><i>sądy federalne, poprawka do konstytucji, procedura impeachmentu;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia pozycję prezydenta w systemie politycznym Stanów Zjednoczonych; – przedstawia procedury egzekwowania odpowiedzialności konstytucyjnej w RP i USA. 	<p>ją w RP;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezydenta – klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych) i semiprezydencki/parlamentarno-prezydencki (na przykładzie Republiki Francuskiej); – charakteryzuje system wyborczy w Stanach Zjednoczonych; – na podstawie XIV poprawki do Konstytucji USA analizuje obowiązującą w tym państwie zasadę nadawania obywatelstwa USA z mocy prawa; – uzasadnia swoją odpowiedź w ww. kwestii. 	<p>stu źródłowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy wykładu – burza mózgów – drzewko owocowe – dyskusja punktowana 	<p>USA, podręcznik, s. 165</p>	
4. System półprezydencki we Francji i superprezydencki w Rosji	2	PR XII/4, XII/5	zrozumienie systemu półprezydenckiego we Francji i superprezydenckiego w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>system półprezydencki, system parlamentarno-prezydencki, Rada Gabinetowa, Zgromadzenie Narodowe, Senat, Najwyższa Rada Sądowa, Rada Konstytucyjna, system superprezydencki, Zgromadzenie Federalne, Duma Państwowa, Rada Federacji, Sąd Konstytucyjny Federacji Rosyjskiej,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje systemy polityczne z zachwianym podziałem władzy: parlamentarno-komitetowy/rządy konwentu (na przykładzie Konfederacji Szwajcarii) i superprezydencki (na przykładzie Federacji Rosyjskiej); – porównuje uprawnienia prezydentów Francji i Rosji; – charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezy- 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematem, tekstami źródłowymi i literaturą – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punk- 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 167–176 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 167–172 – tekst źródłowy: <i>Art. 111 Konstytucji Federacji Rosyjskiej</i>, podręcznik, s. 173 – tekst źródłowy: <i>Art. 154 i 155 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</i>, 	

				<p><i>Sąd Najwyższy Federacji Rosyjskiej, Naczelny Sąd Arbitrażowy Federacji Rosyjskiej;</i> – wyjaśnia pojęcia: <i>zasada incompatibilis, kohabitacja, demokracja</i>; – wyjaśnia mechanizmy wyłaniania rządu i jego odpowiedzialności politycznej na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec i Federacji Rosyjskiej; – porównuje te mechanizmy z obowiązującymi w Rzeczypospolitej Polskiej; – przedstawia instytucjonalne warunki funkcjonowania demokracji w Rosji i Francji.</p>	<p>dentata: klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych Ameryki) i semiprezydencki/parlamentarno-prezydencki (na przykładzie Republiki Francuskiej); – charakteryzuje typy relacji między rządem a głową państwa na przykładzie Republiki Francuskiej (w tym sytuację koabitacji) oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej; – analizuje mechanizmy tworzenia koalicji gabinetowych na przykładzie Republiki Francuskiej i Republiki Federalnej Niemiec; – porównuje sytuację rządów mniejszościowych i większościowych ze względu na ich stabilność i możliwości działania; – porównuje i ocenia uprawnienia władzy ustawodawczej we Francji i w Rosji.</p>	<p>towana – debata</p>	<p>podręcznik, s. 173 – schemat: <i>Schemat ustroju politycznego Francji</i>, podręcznik, s. 170 – literackie reportaże: R. Kapuściński, <i>Imperium</i>, Warszawa 2007; J. Hugo-Bader, <i>Biała gorączka</i>, Wołowiec 2009</p>	
5. Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii i Niemiec	2	PR XII/3	<p>poznanie ustroju politycznego Wielkiej Brytanii i Niemiec oraz porównanie</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>polityczna odpowiedzialność, odpowiedzialność konstytucyjna, system kanclerski, monarchia</i></p>	<p>– wyjaśnia, jaką pozycję w angielskim aparacie władzy zajmuje monarcha; – porównuje sytuację rządów mniejszościowych</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł iko-</p>	<p>– podręcznik, s. 177–186 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 178–182</p>	

			<p>sytuacji rządów mniejszościowych i większościowych</p>	<p><i>dziedziczna, Izba Gmin, Izba Lordów, kanclerz, Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa, Trybunał Federalny, Federalny Trybunał Konstytucyjny, kontrasygnata, okres pełnomocnictw, speaker, whipowie, rząd związkowy, Bundestag, Bundesrat, Federalny Trybunał Administracyjny, Federalny Sąd Pracy;</i> – charakteryzuje uprawnień kanclerza i parlamentu angielskiego; – przedstawia mechanizmy tworzenia koalicji gabinetowej na przykładzie Republiki Francuskiej i Republiki Federalnej Niemiec.</p>	<p>i większościowych ze względu na ich stabilność i możliwość działania; – wyjaśnia mechanizmy wyłaniania rządu i jego odpowiedzialności politycznej na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec; – porównuje powyższe mechanizmy z tymi obowiązującymi w RP; – charakteryzuje typy relacji między rządem a głową państwa na przykładzie Republiki Francuskiej (w tym sytuacji koabitacji) oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej; – analizuje systemy polityczne oparte na współpracy legislatywy i egzekutywy: parlamentarno-gabinetowy (na przykładzie Zjednoczonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej) i kanclerski (na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec); – uzasadnia, że elementy tych systemów obowiązują w RP.</p>	<p>nograficznych, schematów i tekstów źródłowych – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – debata</p>	<p>– schemat: <i>Schemat ustroju politycznego Wielkiej Brytanii</i>, podręcznik, s. 181 – schemat: <i>Schemat ustroju politycznego Niemiec</i>, podręcznik, s. 183</p>	
6. Ustrój polityczny Włoch i Szwajcarii	2	PR XII/5	<p>usystematyzowanie wiedzy na temat ustroju</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>system parlamentarno-gabinetowy, prezydent</i>,</p>	<p>– przedstawia uprawnienia prezydenta Włoch; – omawia instytucjonalne</p>	<p>– praca pod kierunkiem z wykorzystania</p>	<p>– podręcznik, s. 187–193 – źródła ikonogra-</p>	

			politycznego Włoch i Szwajcarii	<i>Izba Deputowanych, Senat, Najwyższa Rada Sądownictwa, Sąd Kasacyjny, Sąd Konstytucyjny, Sąd Federalny, Rada Związkowa, Zgromadzenie Związkowe, Rada Narodowa, pragmatyzm, system parlamentarno-komitetowy (konwentu), Rada Kantonów;</i> – wymienia cechy systemu parlamentarno-gabinetowego i parlamentarno-komitetowego.	warunki funkcji demokracji w systemie parlamentarno-komitetowym; – uzasadnia związek struktury parlamentu Szwajcarii z federalnym charakterem państwa; – charakteryzuje system polityczny z zachwianym podziałem władzy – parlamentarno-komitetowy (rządy konwentu na przykładzie Konfederacji Szwajcarii); – analizuje zasady funkcjonowania władzy wykonawczej, ustawodawczej i sędziowskiej we Włoszech i w Szwajcarii.	niem podręcznika, źródeł ikonograficznych, tekstów źródłowych i schematów – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – metaplan	ficzne, podręcznik, s. 187, 188 – tekst źródłowy: <i>Art. 138–140 Konstytucji Konfederacji Szwajcarskiej</i> , podręcznik, s. 191 – schemat: <i>Schemat ustroju politycznego Włoch</i> , podręcznik, s. 189 – schemat: <i>Schemat ustroju politycznego Szwajcarii</i> , podręcznik, s. 192	
7. Dezintegracja państw złożonych w Europie	1	PR XIII/2, XIV/1	poznanie najważniejszych procesów integracyjnych i dezintegracyjnych zachodzących w Europie na przestrzeni wieków i obecnie	– wyjaśnia pojęcia: <i>integracja, dezintegracja, Wspólnota Niepodległych Państw, aksamitny rozwód, Jesień Narodów, traktat białowieski, aksamitna rewolucja;</i> – przedstawia proces dezintegracji ZSRR.	– wyjaśnia wpływ Jesieni Narodów na dezintegrację państw złożonych bloku socjalistycznego; – omawia procesy integracyjne i dezintegracyjne zachodzące w Europie na przestrzeni wieków; – porównuje procesy dezintegracji ZSRR, Czechosłowacji i Jugosławii; – uzasadnia, dlaczego wydarzenia w Czechosłowacji określa się mianem „ksamitnej rewolucji” albo „ksamitnego rozwołu”;	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, źródeł kartograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – dyskusja – wywiad	– podręcznik, s. 194–199 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 195–197 – mapy, podręcznik, s. 198	

					– analizuje przykłady procesów dezintegracji państw złożonych w Europie na przykładzie ZSRR, Czechosłowacji i Jugosławii.			
8. Władza regionalna w państwach federalnych i unitarnych	1	PR XII/3, XII/4, XII/5	określenie kompetencji i znaczenia organów władzy regionalnej w państwach federalnych i unitarnych na przykładzie Francji, Niemiec i Szwajcarii	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>państwo unitarne zdecentralizowane, region, departament, gmina, prowincja, wspólnoty kantonu, wspólnoty autonomiczne, municypia gminy</i>; – wymienia cztery modele systemów ustrojowych gmin w Niemczech: północnoniemiecki, południowoniemiecki, magistracki i burmistrzowski. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia kompetencje i uzasadnia znaczenie organów władzy regionalnej w państwach federalnych i unitarnych na przykładzie republiki Francuskiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Federalnej Niemiec i Konfederacji Szwajcarskiej; – porównuje mocne i słabe strony państw unitarnego i złożonego; – na podstawie Konstytucji Konfederacji Szwajcarskiej rozstrzyga, czy w Szwajcarii wszystkie gminy mają zapewniony taki sam zakres autonomii, oraz uzasadnia swoją odpowiedź; – porównuje kompetencje i znaczenie organów władzy regionalnej w państwach federalnych i unitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych, schematu, źródeł kartograficznych i tekstu źródłowego – elementy wykładu – burza mózgów – analiza SWOT – debata „za i przeciw” 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 200–205 – źródło ikonograficzne, podręcznik, s. 201 – tekst źródłowy, <i>Art. 50 Konstytucji Konfederacji Szwajcarskiej</i>, podręcznik, s. 205 – schemat: <i>Samorząd terytorialny Francji</i>, podręcznik, s. 200 – mapa: <i>Podział administracyjny Francji</i>, podręcznik, s. 201 – mapa: <i>Podział administracyjny Hiszpanii</i>, podręcznik, s. 202 – mapa: <i>Kraje związkowe Niemiec</i>, podręcznik, s. 203 – mapa: <i>Granice kantonów w Szwajcarii</i>, podręcznik, s. 204 	

9. Reżimy demokratyczne i hybrydowe w państwach pozaeuropejskich	1	PR XIII	poznanie reżimów demokratycznych i hybrydowych funkcjonujących we współczesnych państwach pozaeuropejskich	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>reżim demokratyczny, reżim hybrydowy, republika prezydencka i parlamentarna, republika związkowa, system quasi-federalny, federalna demokracja parlamentarna, doktryna apartheidu</i>; – przedstawia niezachodni reżim demokratyczny lub hybrydowy (np. funkcjonujący w Boliwii, Indiach, RPA lub Singapurze). 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice w zasadach funkcjonowania władzy sądowniczej w Boliwii, Indiach, RPA i Singapurze; – rozstrzyga, czy Boliwia, RPA i Singapur to reżim demokratyczny, czy hybrydowy, i uzasadnia swoją odpowiedź; – dokonuje analizy porównawczej zasad funkcjonowania władzy ustawodawczej i wykonawczej w Boliwii, Indiach, RPA i Singapurze. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych – elementy wykładu – burza mózgów – drzewo decyzyjne – ranking diamentowy 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 206–213 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 206–212 	
10. Reżimy niedemokratyczne we współczesnym świecie	1	PR VIII/3	zrozumienie funkcjonowania reżimów niedemokratycznych we współczesnym świecie na przykładzie Białorusi, Arabii Saudyjskiej, Chin i Turkmenistanu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>elekcyjna monarchia absolutna, republika superprezydencka, państwo socjalistyczne, republika socjalistyczna, reżim totalitarny, ideologia dżucze, Rada Koronna, Rada Konsultacyjna, Rada Ministrów, Zgromadzenie Narodowe, Izba Reprezentantów, Rada Republiki, Rada Państwa (rząd), Najwyższe Zgromadzenie Ludowe, Przewodniczący Prezydium, Komisja Spraw Państwowych</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia niezachodni reżim niedemokratyczny (np. funkcjonujący w Arabii Saudyjskiej, Białorusi, Chinach, Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej i Turkmenistanie); – charakteryzuje reżim niedemokratyczny funkcjonujący w Europie; – porównuje pozycję głowy państwa oraz władzy ustawodawczej w reżimach niedemokratycznych; – ocenia poziom przestrzegania praw człowieka w reżimach niedemokratycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – metaplan 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 214–219 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 214–219 	

					– dokonuje analizy, czy warto rezygnować z wolności przekonań, prasy, dostępu do internetu w zamian za bezpieczeństwo socjalne gwarantowane przez państwo.			
11. Relacje państwo–Kościół we współczesnym świecie	1	PR III/2	uporządkowanie wiedzy na temat funkcjonowania i relacji państwo–Kościół we współczesnym świecie i w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>państwo neutralne światopoglądowo, państwo radykalnie świeckie, państwo umiarkowanie świeckie, państwo ateistyczne, państwo wyznaniowe, państwo teokratyczne, prawo szariatu, Ajatollah, laicyzacja państwa, konkordat</i>; – omawia różne rozwiązania dotyczące regulacji stosunków państwo–Kościół; – przedstawia model relacji państwo–Kościół w RP. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia funkcjonujące w RP Kościoły i inne związki wyznaniowe; – wyjaśnia różnicę w podejściu do Kościoła i związków wyznaniowych w państwie radykalnie świeckim i umiarkowanie świeckim; – charakteryzuje źródła finansowania Kościołów w Europie i w Polsce; – przedstawia modele relacji państwo–Kościół i stosunki RP z Kościołem katolickim (na podstawie przepisów konkordatu) oraz z wybranym związkiem wyznaniowym (na podstawie ustawy); – uzasadnia, czy można zakazywać ludziom budowy świątyń i noszenia ich symboli religijnych; – ocenia na podstawie różnych źródeł informacji stopień wolności religijnej na świecie i w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika, źródeł ikonograficznych – elementy wykładu – burza mózgów – dyskusja punktowana – projekt 	<ul style="list-style-type: none"> – podręcznik, s. 220–226 – źródła ikonograficzne, podręcznik, s. 220, 222, 223 – tekst źródłowy: <i>Art. 2, 4, 12 i 13 Konstytucji Islamskiej Republiki Iranu z 8 lipca 1989 r.</i>, podręcznik, s. 222 – tekst źródłowy: <i>Art. 25 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej</i>, podręcznik, s. 223 – tekst źródłowy: <i>Art. 16 Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską</i>, podręcznik, s. 224 – tekst źródłowy: <i>Art. 32 Ustawy z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego</i> 	

							<i>Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej</i> , podręcznik, s. 224 – mapa: <i>Źródła finansowania Kościołów w Europie</i> , podręcznik, s. 225	
12. Porównaj warunki studiowania w Turkmenistanie i Polsce. Wyjaśnij, jaki wpływ na te warunki mają panujące w tych krajach reżimy polityczne – dyskusja	1	PR V/4, V/5, V/6	analiza różnych opinii na temat słuszności studiowania w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>reżim polityczny</i> ; – przedstawia opinie dotyczące słuszności studiowania w Polsce ze względu na panujący w kraju reżim polityczny, zawarte w zamieszczonych źródłach.	– porównuje dwie opinie dotyczące słuszności studiowania w Polsce ze względu na panujący w kraju reżim polityczny oraz wskazuje zawarte w tekstach zalety i wady takiego działania; – formułuje własne stanowisko wobec problemu słuszności studiowania w Polsce jako efektu panującego w kraju reżimu politycznego, uzasadnia je oraz broni go na forum.	– praca pod kierunkiem z wykorzystaniem podręcznika i tekstu źródłowego – dyskusja	– podręcznik, s. 231–233 – tekst źródłowy: D. Lundberg, <i>Turkmenistan – jeden z najbardziej totalitarnych reżimów na świecie</i> , podręcznik, s. 231 – tekst źródłowy, <i>Studenckie życie kosztuje już 1900 zł. Ale polski student i tak należy do najbiedniejszych w Europie</i> , podręcznik, s. 233	lekcja dodatkowa
13. Państwo – lekcja powtórzeniowa	1	jw.	jw.	jw.	jw.			
14. Państwo – lekcja sprawdzająca	1	jw.	jw.	jw.	jw.	– samodzielna praca z testem		